

НА НИВІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ ТА АРХІВІСТИКИ

Микола Григорович Щербак.

Славетна земля Черкащини дала Україні чимало відомих людей. До плеяди науковців, які своєю працею збагачують вітчизняну історичну науку належить доктор історичних наук, професор, голова спілки архівістів України Микола Григорович Щербак.

Народився майбутній учений у с. Копіївате Канівського району Черкаської області у сім'ї славетних трударів 15 грудня 1949 р. Змалку хлопчина проявляв надзвичайну допитливість до всього нового й незвіданого, а коли став школярем, то з надзвичайною ретельністю й наполегливістю засвоював ази школярської науки. У школі завжди був серед кращих учнів, відмінником навчання. Після закінчення навчання юнак призваний на службу до лав радянської армії. І там був серед кращих. У 1970 р. за вагомі успіхи був нагороджений медаллю «За військову доблесть». Змужнілий і загартований, з усталеним світоглядом, юнак вирішив здобувати освіту в найкращому українському виші – Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка. Як згадує Микола Григорович, саме червоний корпус відіграв головну роль при виборі факультету. Побачивши таку красу, червоні стіни будівлі, вирішив, що саме тут він здобуде освіту історика. Так, 1971 р. витримавши вступні випробування, молодий юнак став студентом історичного факультету. Завжди серйозний, виважений,

намагався всіляко підтримати й допомогти своїм товаришам. До навчання ставився надзвичайно відповідально. Усі п'ять років був відмінником навчання, брав активну участь у студентському житті. Однокурсники довірили йому бути старостою курсу. З цього часу і до сьогодення наш ювіляр присвятив своє життя служінню вітчизняній історичній науці, джерелознавству, історіографії, архівній справі. У період 1976–1979 років Микола Григорович був аспірантом кафедри архівознавства та джерелознавства. З 1979 р. на посаді асистента розпочав викладацьку діяльність на підготовчому факультеті для іноземних громадян, де пропрацював до 1984 р. Потім – асистент кафедри історії зарубіжних соціалістичних країн, яку очолював професор К. О. Джеджула. Одночасно продовжував наукові пошуки над темою «Матеріали місцевих державних установ царизму як джерело вивчення революції 1905–1907 рр. на Україні» для написання кандидатської дисертації, яку під керівництвом професора В. І. Стрельського успішно захистив 1985 р.

1990 р. Миколі Григоровичу Щербаку присвоєно вчене звання доцента. 1993 р. захистив докторську дисертацію «Матеріали жандармсько-поліцейських та судових органів царизму як джерело вивчення суспільно-політичної історії України». У 1995 р. був обраний на посаду професора, а у період 2003–2017 рр. очолював кафедру архівознавства та спеціальних галузей історичної науки, зосередивши зусилля на підготовці фахівців-архівознавців найвищого рівня.

Микола Григорович – високоосвічений і ерудований фахівець, історик-джерелознавець, дослідник жандармсько-поліцейських і судових органів царизму та джерельного значення їх матеріалів для вивчення суспільно-політичної історії України. Є автором і співавтором понад 100 наукових та науково-методичних праць, серед яких: «За законом і над законом: з історії адміністративних органів і поліцейсько-жандармської системи в Україні (XIX – початок XX ст.)»

(К., 1996. 268 с.), «Національна політика царизму на Правобережній Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)» (К., 1997. 90 с.), 7 підручників і навчальних посібників з грифом МОН, зокрема «Архівознавство». (К., 1998), «Історія держави і права України» (К., 2000), «Історія держави і права України» (К., 2003), «Історична наука: термінологічний довідник» (К., 2004), «Історія в термінах і поняттях: довідник» (К., 2014), «Українці Санкт-Петербурга, Петрограда, Ленінграда...» (К., 2013) та сотні публікацій, що побачили світ на шпальтах наукових часописів, журналів тощо.

Як висококваліфікований науковець, наш ювіляр неодноразово брав участь у вітчизняних та міжнародних наукових і науково-практичних конференціях. Його виступи з науковими розвідками лунали на конференціях у Парижі, Дебрецені, Братиславі. Студенти Словаччини, Чехії, Хорватії мали можливість безпосередньо у своїх вузах послухати лекції вченого-архівіста. Загальний трудовий стаж Миколи Григоровича Щербака складає понад 47 років, 37 з яких педагогічний, у стінах Шевченкового університету. Роботі зі студентами професор М. Г. Щербак приділяє багато уваги. За час його діяльності підготував сотні фахівців-істориків та архівістів, у тому числі 12 кандидатів та 4 докторів історичних наук.

Микола Григорович є членом спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Академії керівних кадрів культури, Інституті архівної справи та документознавства. 4 роки був членом експертної ради ВАК України. Також він є членом редколегій «Вісник КНУ. Серія: Історія», журналів «Архіви України», «Сіверянський історичний архів», «Сумський історико-архівний журнал», «Часопис української історії».

Співпраця з Державною архівною службою України є важливою складовою наукової й громадської діяльності професора М. Г. Щербака. Він є членом Колегії Укрдержархіву, а 26 лютого 2015 р. на VII-му (позачерговому) з'їзді Спілки архівістів України його обрано Головою Правління Спілки архівістів України.

Багаторічна плідна наукова й педагогічна діяльність відзначені низкою заслужених нагород. Шановний професор є лауреатом премії імені В. Веретеннікова (2000), нагороджений Почесною грамотою Спілки архівістів України (2006), Почесною грамотою Державного комітету архівів України (2008), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2009), Почесними грамотами Державної архівної служби України (2012, 2013), Подякою Київського міського голови (2004).

Микола Григорович Щербак користується великим авторитетом і повагою серед колег, друзів, студентів, усієї архівної спільноти, відзначається надзвичайною комунікабельністю, працьовитістю, високим професіоналізмом і відповідальністю, має тонке почуття гумору, завжди добрий настрій, завжди готовий надати допомогу й підтримку всім, хто її потребує.

У ці зимові святкові дні ми бажаємо Вам, Миколо Григоровичу, міцного здоров'я, зберігати й примножувати оптимістичний запал, впевненість і щирість душі. Нових творчих успіхів, добра, наснаги, благополуччя, радості й любові у родинному колі та поваги від студентства, колег, друзів.